
Wprowadzenie do Data Science i metod uczenia maszynowego

2020/2021

Prowadzący: mgr inż. Rafał Woźniak

Wtorek, 13:15

Szymon Gruda	239661	239661@edu.p.lodz.pl
Jan Karwowski	239671	239671@edu.p.lodz.pl
Michał Kidawa	239673	239673@edu.p.lodz.pl
Kamil Kowalewski	239676	216806@edu.p.lodz.pl

Zadanie 2.: Problem Set 2

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Wyniki	5
2.1. Braki w danych 5%	5
2.1.1. List wise deletion	5
2.1.2. Mean imputation	7
2.1.3. Interpolation	9
2.1.4. Hot deck	11
2.1.5. Regression	13
2.2. Braki w danych 15%	15
2.2.1. List wise deletion	15
2.2.2. Mean imputation	17
2.2.3. Interpolation	19
2.2.4. Hot deck	21
2.2.5. Regression	23
2.3. Braki w danych 30%	25
2.3.1. List wise deletion	25
2.3.2. Mean imputation	27
2.3.3. Interpolation	29
2.3.4. Hot deck	31
2.3.5. Regression	33
2.4. Braki w danych 45%	35
2.4.1. List wise deletion	35
2.4.2. Mean imputation	35
2.4.3. Interpolation	37
2.4.4. Hot deck	39
2.4.5. Regression	41
3. Dyskusja	41
3.0.1. Mean imputation	41
3.0.2. Interpolation	41
3.0.3. Hot deck	42
3.0.4. Regression	42
3.0.5. Weryfikacja hipotez	43
4. Wnioski	43
Literatura	43

1. Wprowadzenie

Jednym z elementów przygotowania danych do późniejszej analizy jest rozwiązanie problemu brakujących, a niezbędnych do analizy atrybutów. Jest to realizowane poprzez imputację danych. W tym zadaniu badany był wpływ imputacji, przeprowadzonej przy pomocy różnych metod, na statystyki dotyczące zbioru danych. Jako testowy zbiór danych wykorzystaliśmy zbiór *heart-disease-uci* [1]. Tabela 1 zawiera opis zawartości tego zbioru.

Nazwa kolumny	Opis zawartości
age	wiek w latach
sex	płeć, gdzie 1 to mężczyzna a 0 to kobieta
cp (chest-pain-type)	rodzaj bólu w klatce piersiowej, przyjmuje wartość 0, 1, 2 lub 3
trestbps (resting-blood-pressure)	ciśnienie krwi w czasie spoczynku (w mm/Hg przy przyjęciu do szpitala)
chol (serum-cholesterol)	cholesterol w surowicy w mg/dl
fbs (fasting-blood-sugar)	poziom cukru we krwi na czczo, przyjmuje wartość 1 dla poziomu większego niż 120 mg/dl, lub wartość 0 dla poziomu mniejszego
restecg (resting-electrocardiographic)	wyniki elektrokardiografu w stanie spoczynku, przyjmuje wartość 0, 1 lub 2
thalach (maximum-heart-rate)	najwyższe osiągnięte tętno
exang (exercise-induced-angina)	dławica wysiłkowa, przyjmuje wartość 1, jeżeli dławica występuje, w przeciwnym razie przyjmuje wartość 0
oldpeak	Obniżenie odcinka ST, wywołane przez ćwiczenie, w stosunku do odpoczynku
slope (the-slope-of-the-peak-exercise)	nachylenie szczytowe odcinka ST podczas wysiłku, przyjmuje wartość 0, 1 lub 2
ca (number-of-major-vessels)	liczba głównych naczyń, przyjmuje wartość 0, 1, 2, 3 lub 4
thal	przyjmuje wartość 0, 1, 2 lub 3
target	przyjmuje wartość 0 lub 1

Tabela 1. Opis zbioru danych

Imputację stosujemy dla kilku wariantów zbioru, w których braki danych zostały usunięte poprzez losowe usunięcie kolejno 5%, 15%, 30% i 45% danych. Dla analizy wpływu imputacji zostały obliczone statystyki takie jak: średnia arytmetyczna, odchylenie standardowe, moda, mediana oraz kwartyle. Ich wartości zostały wyznaczone dla zbioru, zawierającego wszystkie dane, a także dla zbiorów, których brakujące dane zostały uzyskane wypełnione danymi uzyskanymi przy użyciu następujących metod imputacji: "mean imputation", interpolacji, hot-deck, krzywej regresji.

Po zapoznaniu się z charakterystyką zbioru danych postawiliśmy trzy hipotezy:

- średnia wieku jest równa 54 (lata)
- średnie ciśnienie spoczynkowe wynosi 131
- średnie maksymalne zanotowane tętno wynosi 148

2. Wyniki

2.1. Braki w danych 5%

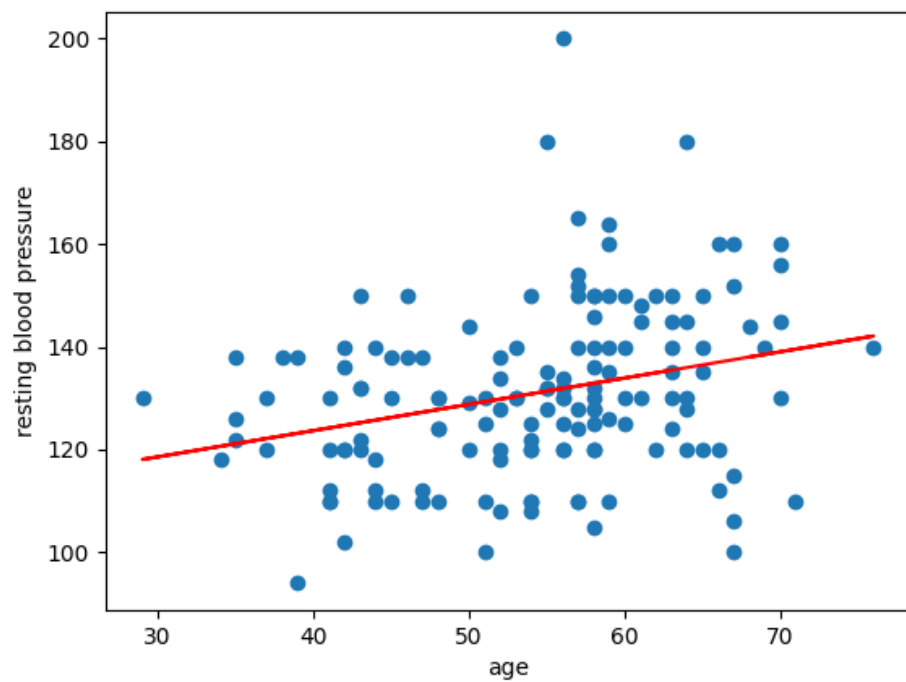
2.1.1. List wise deletion

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.2838	9.2744	58.0	47.75	56.0	60.0
sex	0.6824	0.4671	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.8514	0.9715	0.0	0.0	0.0	2.0
resting-blood-pressure	131.0068	16.7858	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	249.6351	55.9982	197.0	210.75	243.5	275.0
fasting-blood-sugar	0.1554	0.3635	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5068	0.5408	0.0	0.0	0.0	1.0
maximum-heart-rate	148.0676	23.2554	143.0	131.0	151.5	166.0
exercise-induced-angina	0.3243	0.4697	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0108	1.0793	0.0	0.0	0.65	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3716	0.598	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.7568	1.0408	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.3108	0.5931	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5135	0.5015	1.0	0.0	1.0	1.0

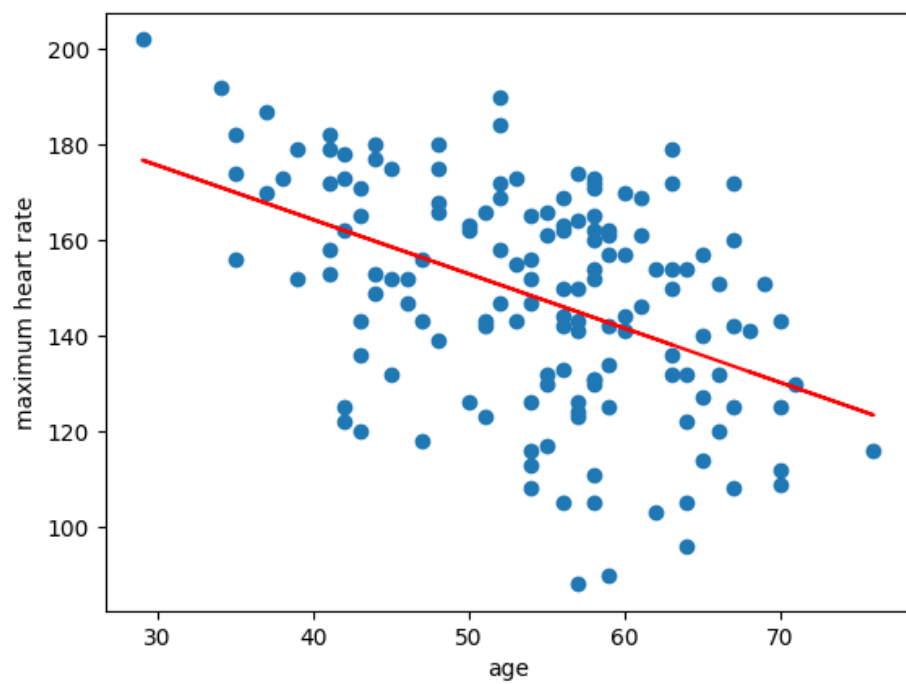
Tabela 2.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.3049897483018357	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.963360923024748	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.6763864253832468	NIE

Tabela 3.

Rysunek 1. Współczynnik kierunkowy: 0.5113, Punkt przecięcia: 103.2523

Rysunek 2. Współczynnik kierunkowy: -1.1359, Punkt przecięcia: 209.7261

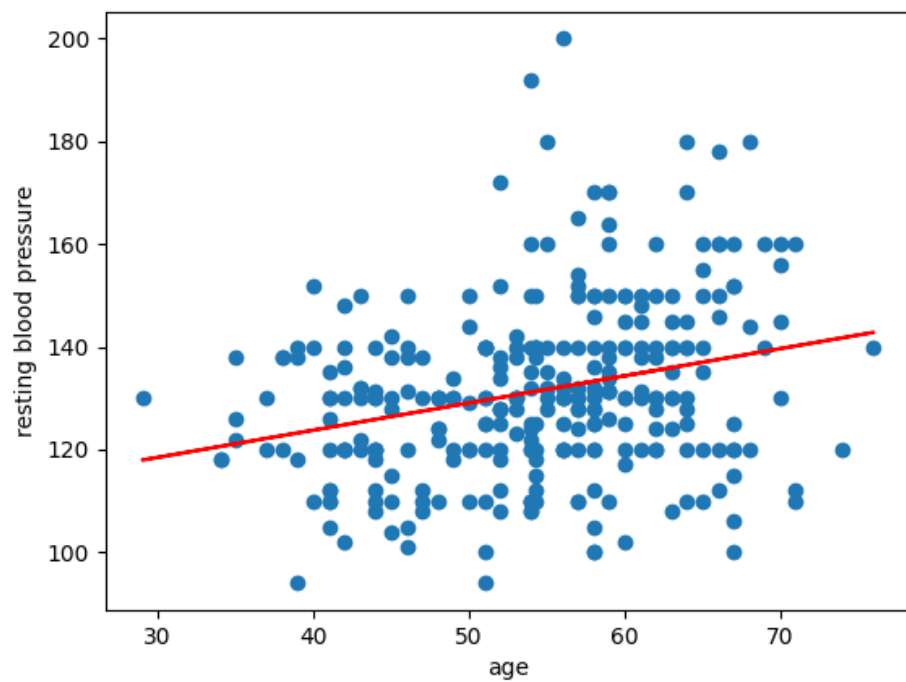
2.1.2. Mean imputation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.3024	8.7404	58.0	48.0	55.0	60.0
sex	0.6964	0.4606	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9934	1.0	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.3514	17.0986	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	245.9397	51.0872	245.9397	211.5	244.0	272.0
fasting-blood-sugar	0.132	0.3391	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5578	0.5234	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.4913	22.4148	149.4913	136.5	151.0	165.0
exercise-induced-angina	0.3036	0.4606	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0287	1.1035	0.0	0.0	0.8	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3927	0.6042	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.7195	0.9476	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2871	0.5869	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5644	0.4967	1.0	0.0	1.0	1.0

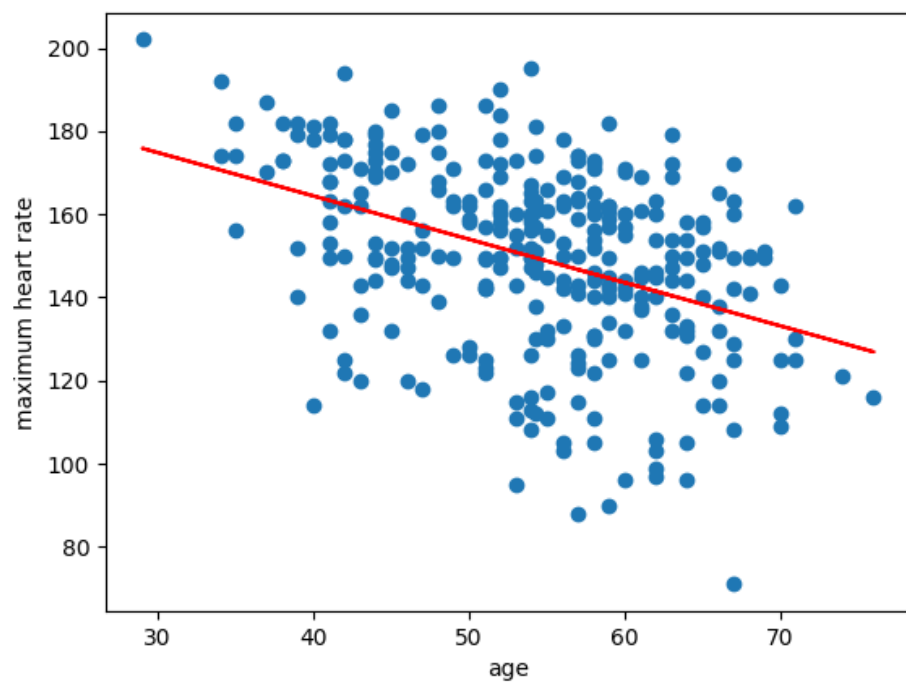
Tabela 4.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.5091881385489405	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.5459852144817314	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.1818341452440461	NIE

Tabela 5.

Rysunek 3. Współczynnik kierunkowy: 0.5289, Punkt przecięcia: 102.6334

Rysunek 4. Współczynnik kierunkowy: -1.0417, Punkt przecięcia: 206.0584

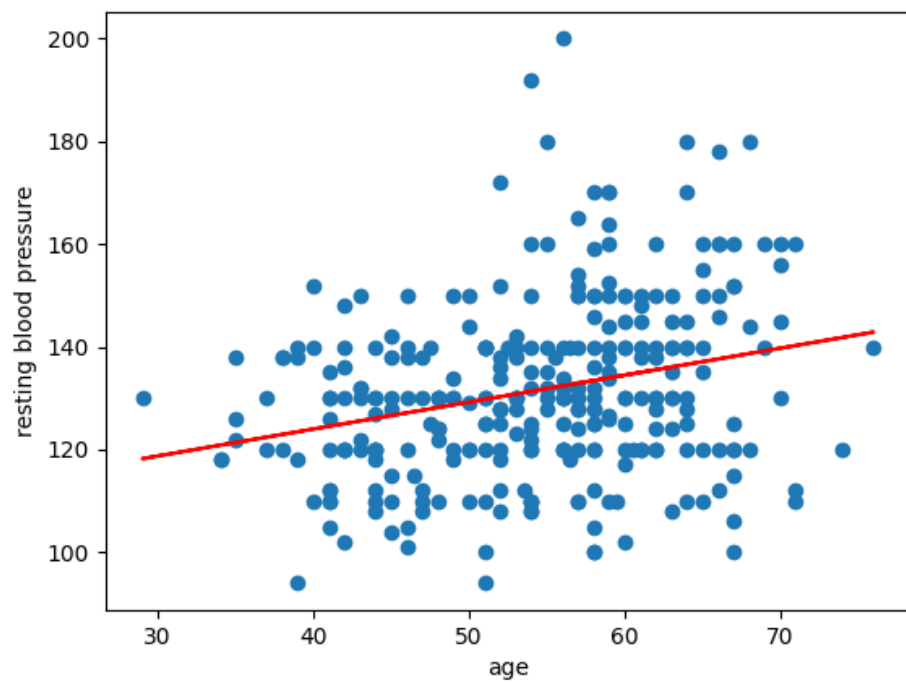
2.1.3. Interpolation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.2558	8.7904	58.0	48.0	55.0	60.0
sex	0.6733	0.4698	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9802	1.0162	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.4818	17.2471	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	246.3779	52.2324	234.0	211.0	240.0	275.1667
fasting-blood-sugar	0.132	0.3391	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5281	0.5259	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.7013	22.7039	162.0	136.0	153.0	165.5
exercise-induced-angina	0.3036	0.4606	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.021	1.1065	0.0	0.0	0.8	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3993	0.6162	2.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.7294	0.9897	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2937	0.6004	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5446	0.4988	1.0	0.0	1.0	1.0

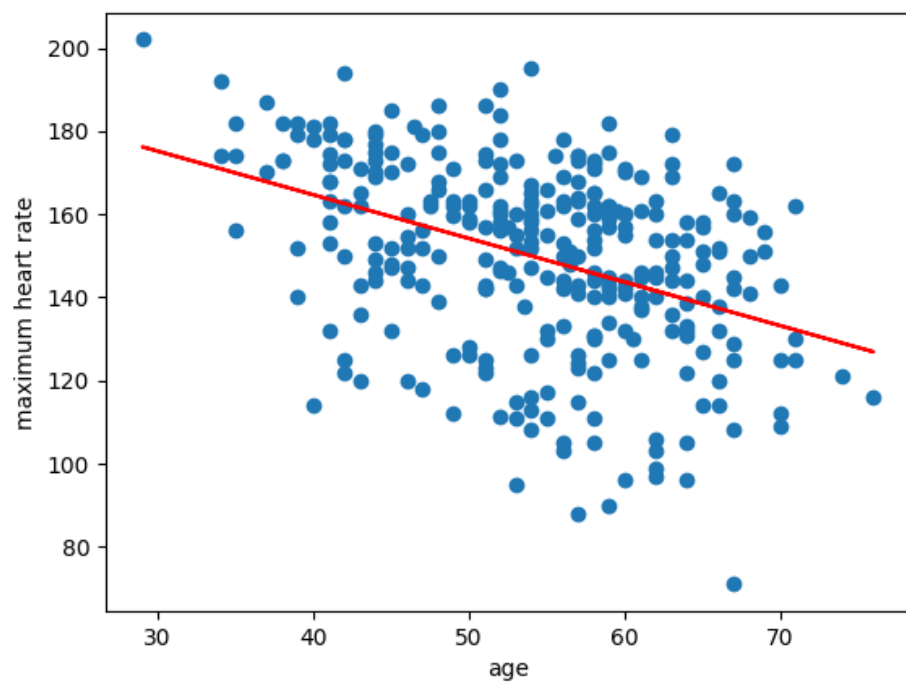
Tabela 6.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.5097440632716277	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.4159683175083019	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.24892684142497803	NIE

Tabela 7.

Rysunek 5. Współczynnik kierunkowy: 0.5243, Punkt przecięcia: 103.0352

Rysunek 6. Współczynnik kierunkowy: -1.0493, Punkt przecięcia: 206.6338

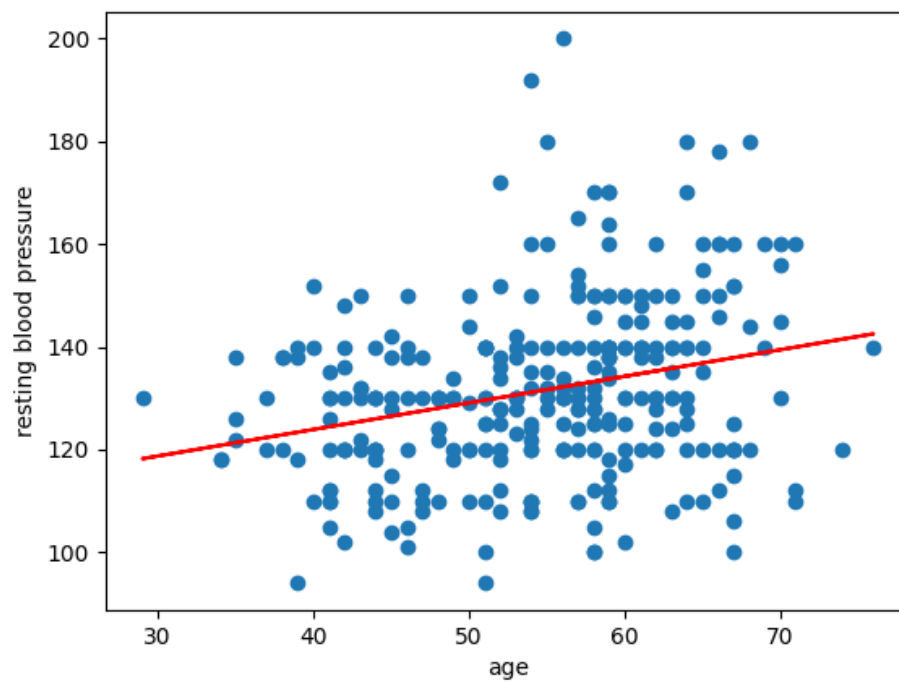
2.1.4. Hot deck

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.5215	8.8182	59.0	48.0	56.0	60.5
sex	0.6931	0.462	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9901	1.018	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.429	17.1287	130.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	245.0792	54.0866	234.0	207.5	236.0	274.0
fasting-blood-sugar	0.1353	0.3426	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5479	0.5244	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.4884	23.1365	162.0	133.5	153.0	166.0
exercise-induced-angina	0.3399	0.4745	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	0.9954	1.1182	0.0	0.0	0.6	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.4125	0.6074	2.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.6733	1.0011	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2937	0.5948	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5611	0.4971	1.0	0.0	1.0	1.0

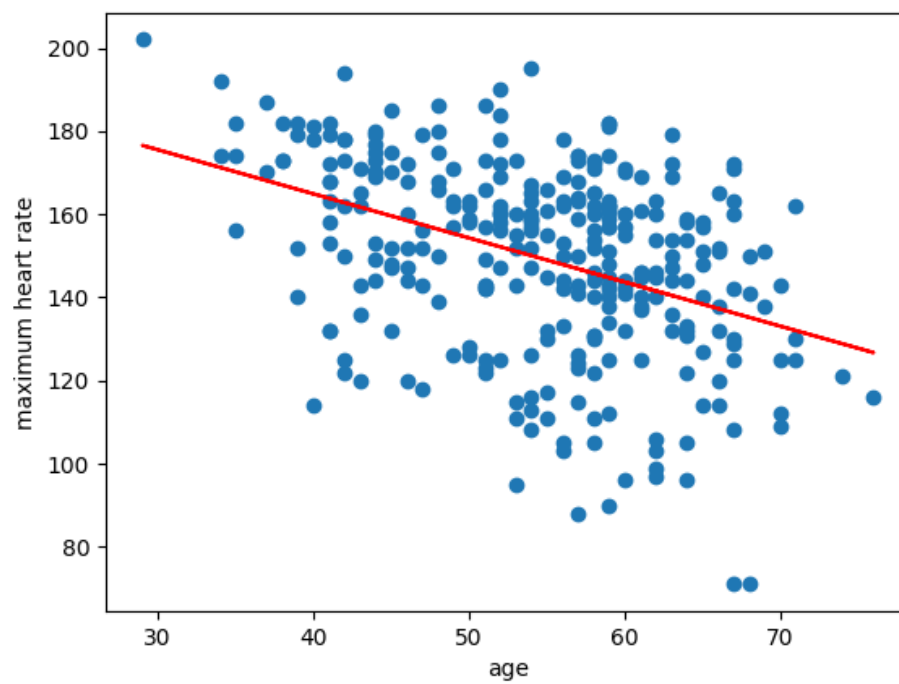
Tabela 8.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.45558495623868944	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.3138606170123723	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.13858841230106697	NIE

Tabela 9.

Rysunek 7. Współczynnik kierunkowy: 0.5173, Punkt przecięcia: 103.2271

Rysunek 8. Współczynnik kierunkowy: -1.0607, Punkt przecięcia: 207.3196

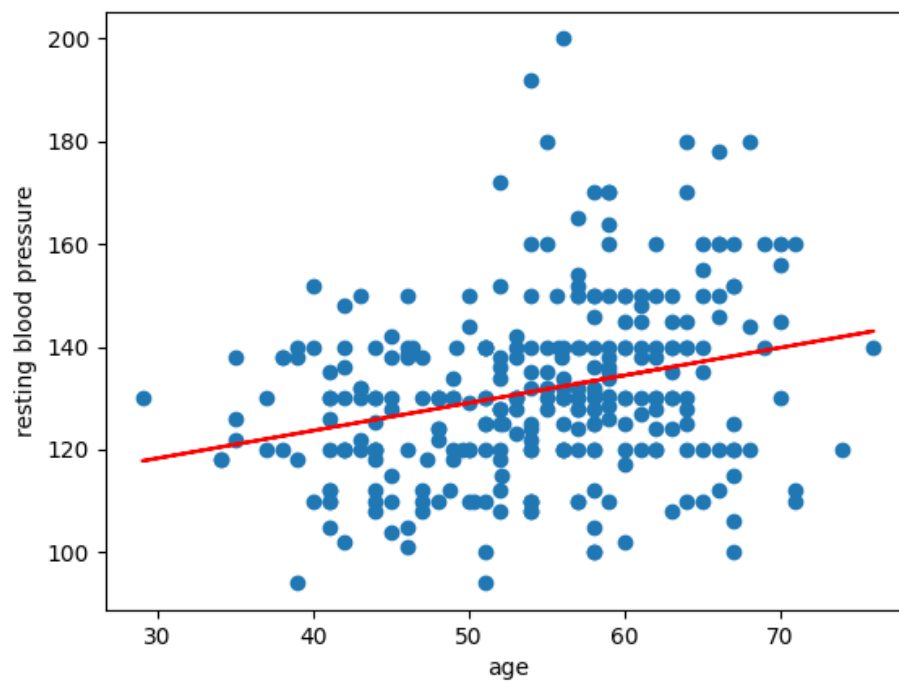
2.1.5. Regression

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.1981	8.7838	58.0	48.0	55.0	60.0
sex	0.6799	0.4673	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	1.0297	1.0305	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.3432	17.1124	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	246.0021	51.3759	197.0	211.5	240.0	274.0
fasting-blood-sugar	0.132	0.3391	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5479	0.5244	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.9182	22.6091	162.0	136.5	153.0	166.0
exercise-induced-angina	0.3036	0.4606	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0201	1.1124	0.0	0.0	0.8	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.4059	0.6119	2.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.6337	0.9635	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2871	0.5869	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5644	0.4967	1.0	0.0	1.0	1.0

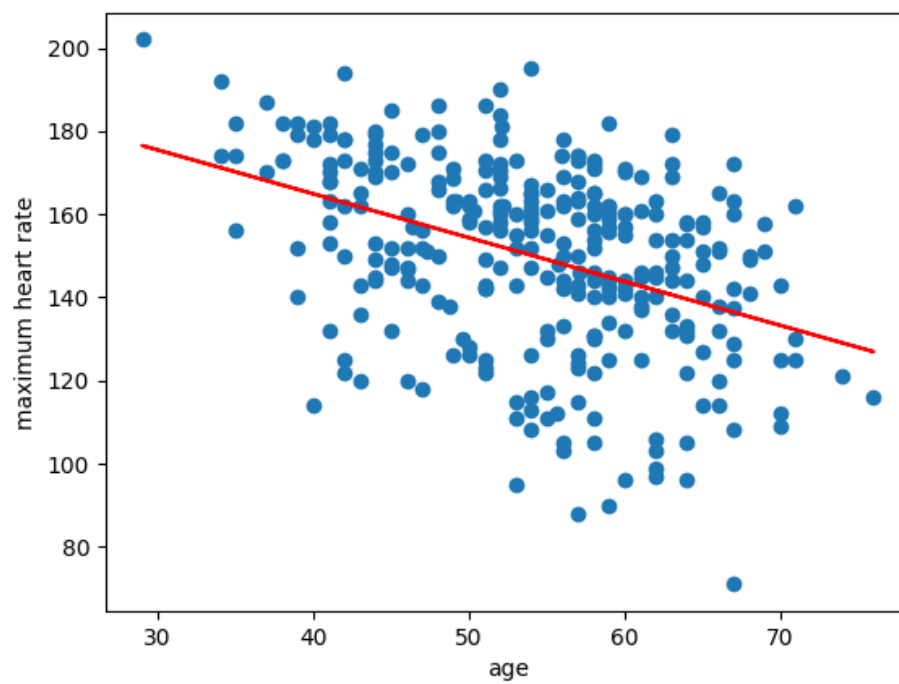
Tabela 10.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.6477539597209234	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.557983960420138	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.10338158302027703	NIE

Tabela 11.

Rysunek 9. Współczynnik kierunkowy: 0.5377, Punkt przecięcia: 102.2009

Rysunek 10. Współczynnik kierunkowy: -1.0547, Punkt przecięcia: 207.0784

2.2. Braki w danych 15%

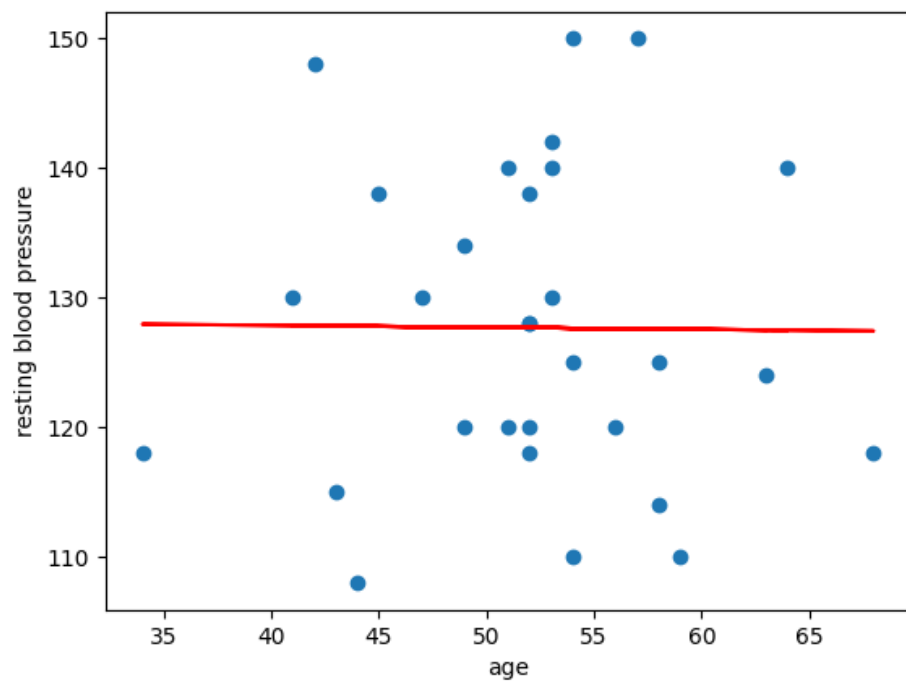
2.2.1. List wise deletion

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	52.0	7.1487	52.0	49.0	52.0	55.5
sex	0.7667	0.4302	1.0	1.0	1.0	1.0
chest-pain-type	1.3	1.1188	2.0	0.0	2.0	2.0
resting-blood-pressure	127.7	12.0977	120.0	118.5	126.5	138.0
serum-cholesterol	241.3333	46.9588	197.0	203.5	237.5	275.25
fasting-blood-sugar	0.1	0.3051	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5	0.5724	0.0	0.0	0.0	1.0
maximum-heart-rate	158.9	19.9937	152.0	151.25	161.5	173.5
exercise-induced-angina	0.2667	0.4498	0.0	0.0	0.0	0.75
oldpeak	0.83	1.0577	0.0	0.0	0.55	1.2
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3333	0.7112	2.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.6333	1.0981	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2333	0.6261	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.7333	0.4498	1.0	0.25	1.0	1.0

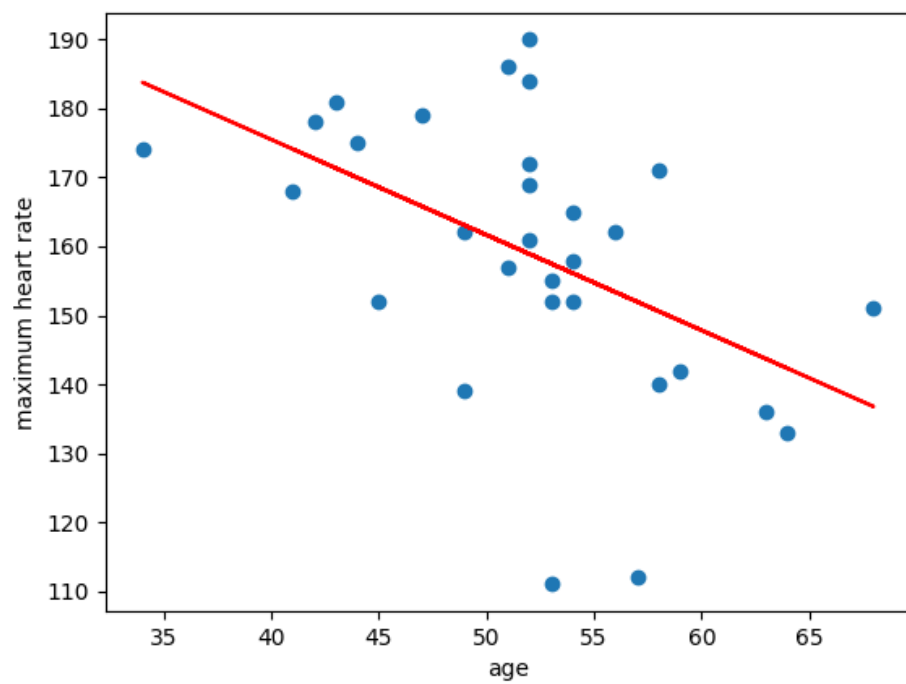
Tabela 12.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.5758923420914439	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.6636346017817145	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.4912159918732032	NIE

Tabela 13.

Rysunek 11. Współczynnik kierunkowy: -0.0155, Punkt przecięcia: 128.507

Rysunek 12. Współczynnik kierunkowy: -1.3833, Punkt przecięcia: 230.8298

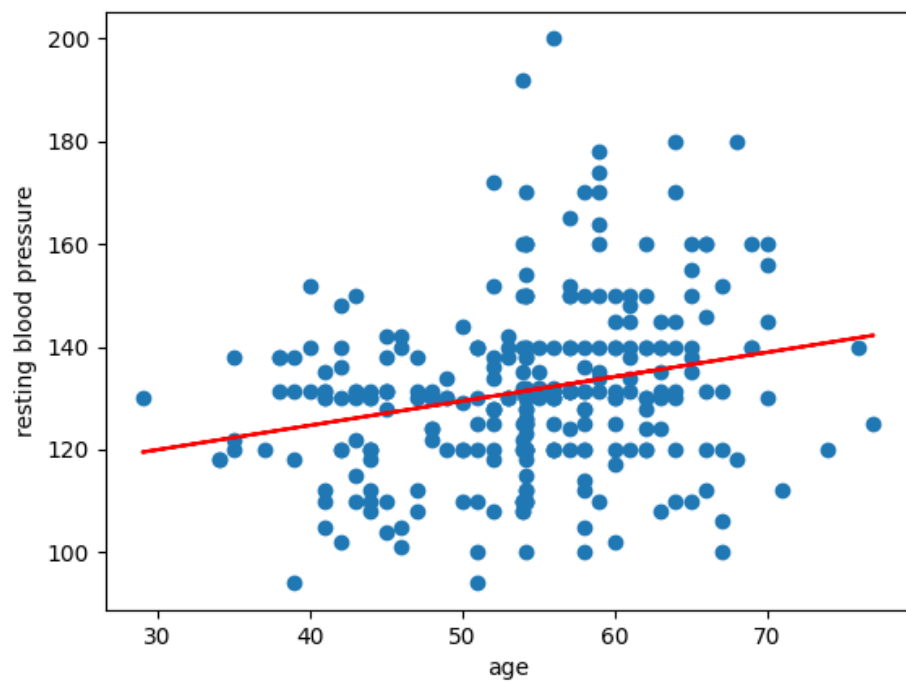
2.2.2. Mean imputation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.1712	8.3071	54.1712	49.5	54.1712	59.5
sex	0.7261	0.4467	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9835	0.9576	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.4318	16.546	131.4318	120.0	131.4318	140.0
serum-cholesterol	247.3472	49.3824	247.3472	214.0	247.3472	269.0
fasting-blood-sugar	0.1254	0.3317	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.604	0.5162	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	151.1875	20.5691	151.1875	143.0	151.1875	163.0
exercise-induced-angina	0.2838	0.4516	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0402	1.0868	0.0	0.0	1.0	1.5
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3333	0.5849	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.7723	0.9513	0.0	0.0	1.0	1.0
thal	2.2739	0.5819	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.6007	0.4906	1.0	0.0	1.0	1.0

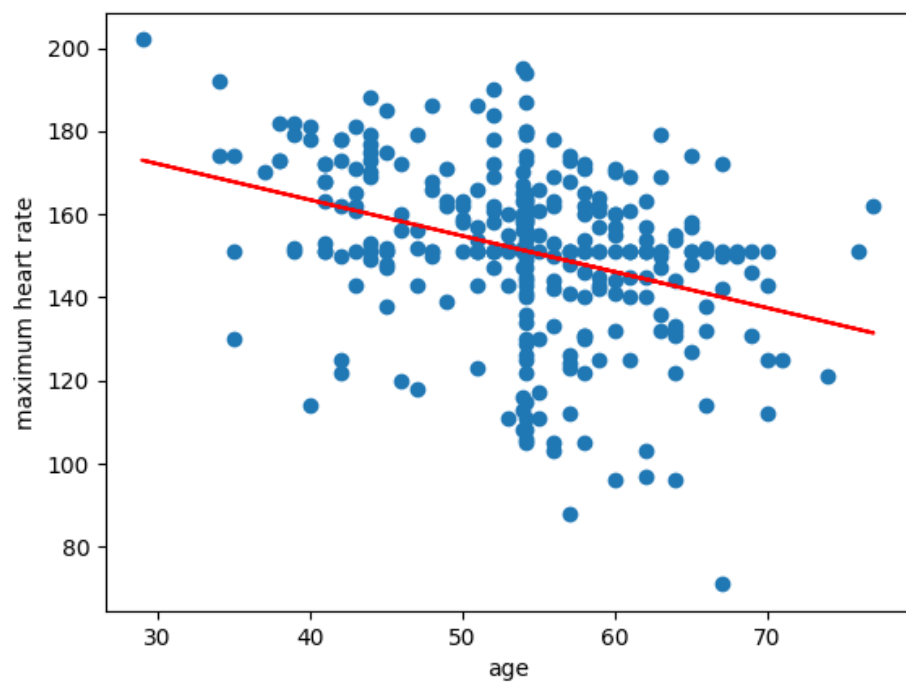
Tabela 14.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.5039531014987663	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.423985234921894	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.2910613156216903	NIE

Tabela 15.

Rysunek 13. Współczynnik kierunkowy: 0.4738, Punkt przecięcia: 105.7662

Rysunek 14. Współczynnik kierunkowy: -0.8659, Punkt przecięcia: 198.0939

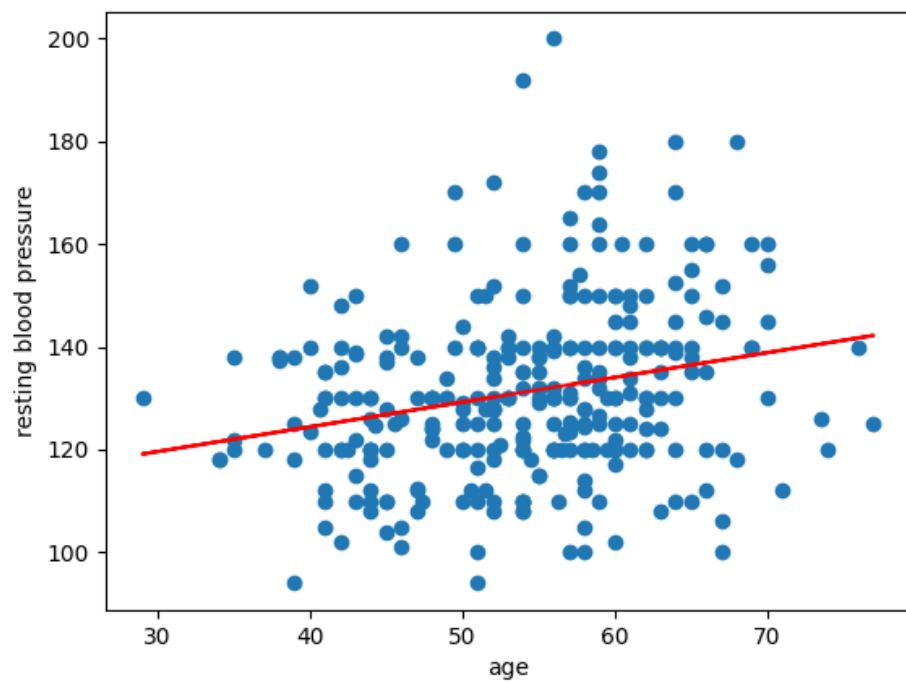
2.2.3. Interpolation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.0513	8.6269	54.0	48.0	55.0	60.0
sex	0.649	0.4781	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9437	1.005	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.1904	16.9762	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	246.6838	50.543	197.0	212.0	242.5	272.5
fasting-blood-sugar	0.1258	0.3322	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5166	0.5264	0.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	150.7897	21.6155	162.0	138.25	154.0	165.875
exercise-induced-angina	0.3311	0.4714	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0257	1.1411	0.0	0.0	0.7417	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3411	0.6096	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.702	0.9903	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.3212	0.6041	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.543	0.499	1.0	0.0	1.0	1.0

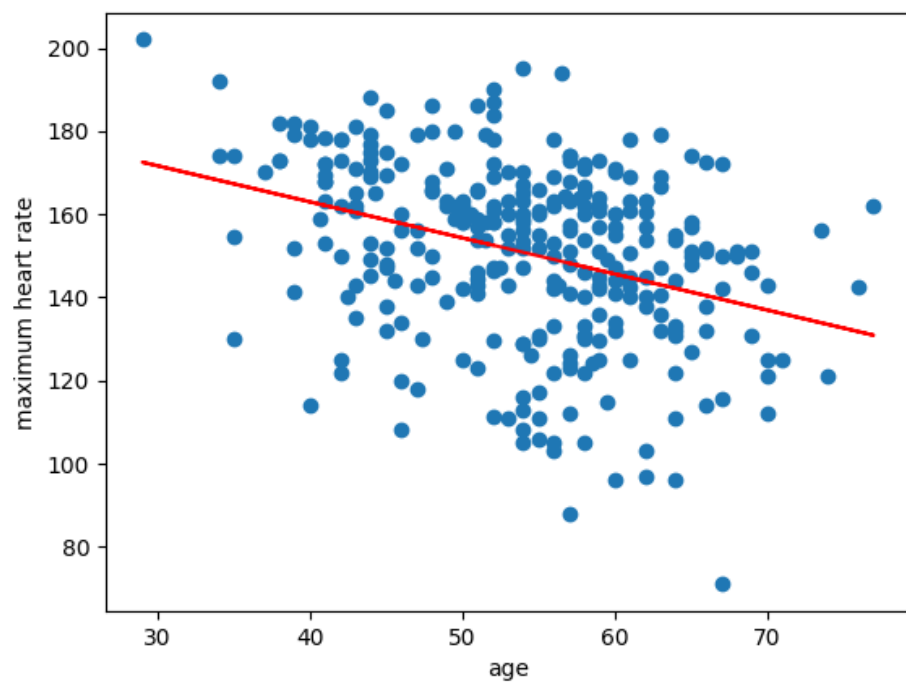
Tabela 16.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.6388674100110576	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.4248907070872643	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.10479743162799593	NIE

Tabela 17.

Rysunek 15. Współczynnik kierunkowy: 0.4809, Punkt przecięcia: 105.1974

Rysunek 16. Współczynnik kierunkowy: -0.8672, Punkt przecięcia: 197.6622

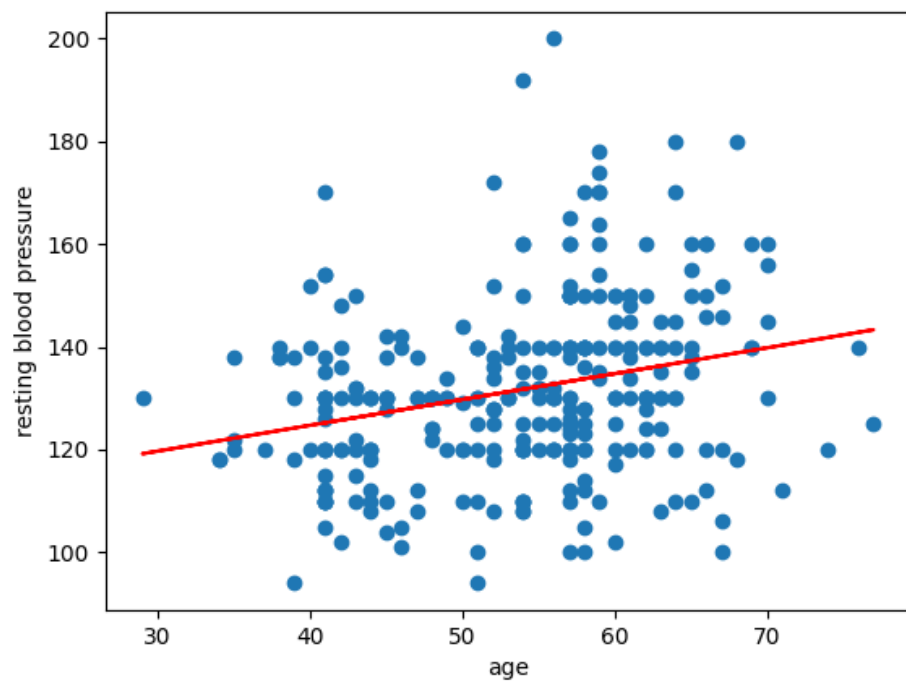
2.2.4. Hot deck

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	53.7657	8.911	57.0	46.0	56.0	60.0
sex	0.7063	0.4562	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9208	1.0133	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.6469	17.1218	130.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	249.4389	51.0181	271.0	213.0	247.0	273.0
fasting-blood-sugar	0.1353	0.3426	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5479	0.5244	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.6535	22.9885	141.0	137.0	153.0	166.0
exercise-induced-angina	0.3399	0.4745	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.033	1.1596	0.0	0.0	0.8	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.4125	0.6074	2.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.7855	1.0627	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.33	0.6171	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5248	0.5002	1.0	0.0	1.0	1.0

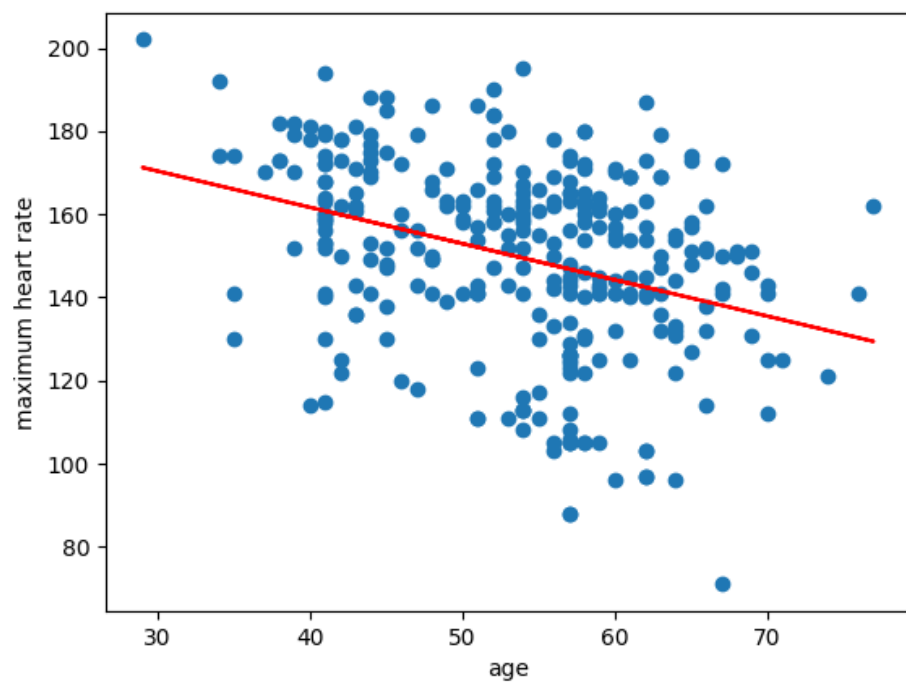
Tabela 18.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.41848322898046453	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.8835090375585607	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.5316486621188707	NIE

Tabela 19.

Rysunek 17. Współczynnik kierunkowy: 0.5028, Punkt przecięcia: 104.6144

Rysunek 18. Współczynnik kierunkowy: -0.8717, Punkt przecięcia: 196.5231

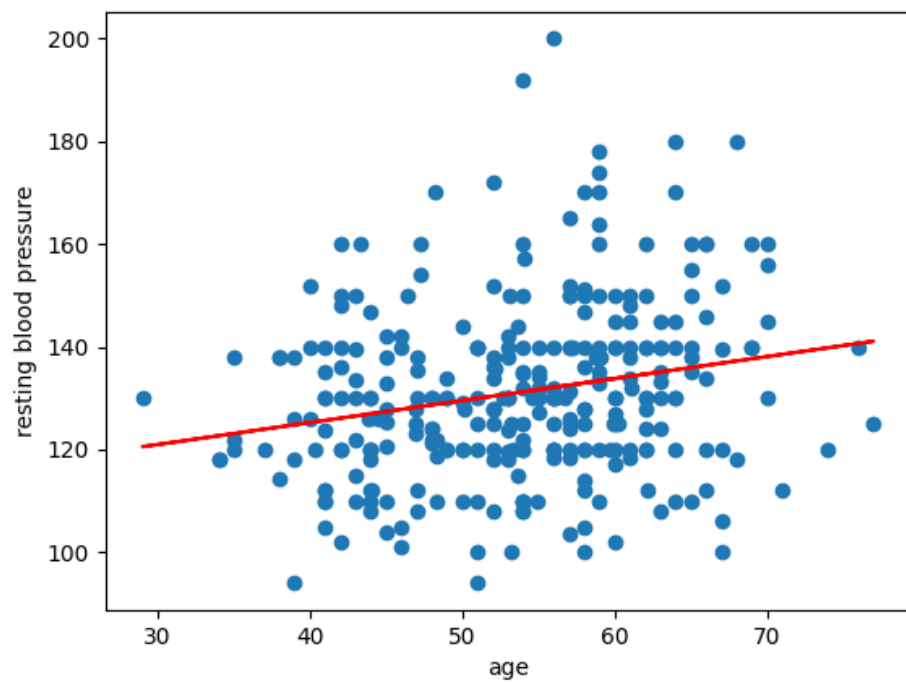
2.2.5. Regression

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	53.714	8.6974	54.0	47.0	54.0	60.0
sex	0.6964	0.4606	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	1.0528	1.0248	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.1375	17.0185	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	247.0421	51.2247	197.0	211.7721	243.0	277.0
fasting-blood-sugar	0.1254	0.3317	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.505	0.5266	0.0	0.0	0.0	1.0
maximum-heart-rate	152.3587	21.0286	162.0	143.0	156.0	166.0
exercise-induced-angina	0.2937	0.4562	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0149	1.1179	0.0	0.0	0.7295	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.4653	0.6181	2.0	1.0	2.0	2.0
number-of-major-vessels	0.6139	0.983	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2739	0.5819	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5842	0.4937	1.0	0.0	1.0	1.0

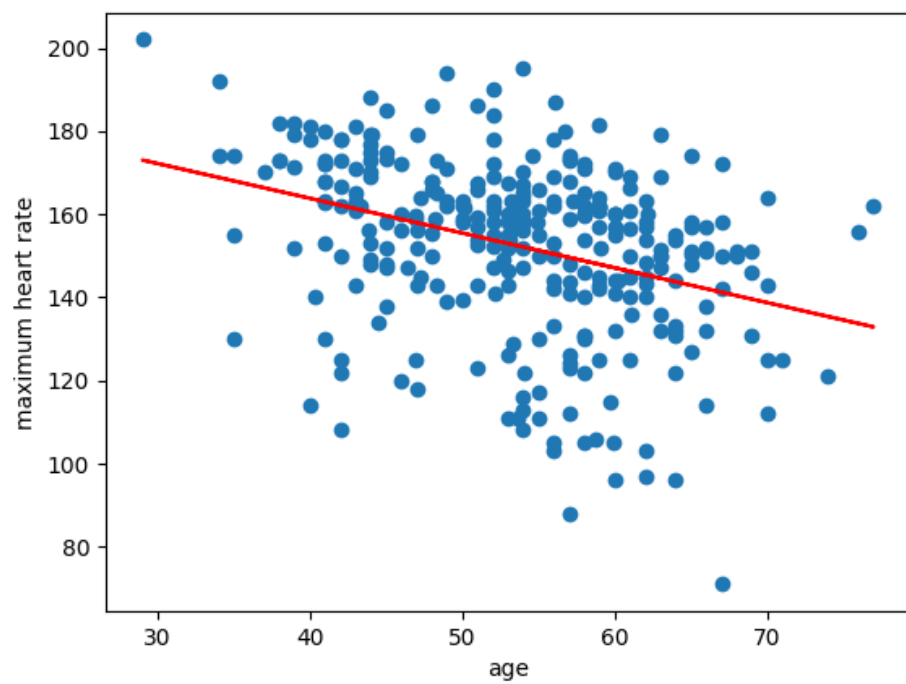
Tabela 20.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.24943061025871396	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.2361373265304045	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.029877083453191327	TAK

Tabela 21.

Rysunek 19. Współczynnik kierunkowy: 0.4281, Punkt przecięcia: 108.1442

Rysunek 20. Współczynnik kierunkowy: -0.8362, Punkt przecięcia: 197.2746

2.3. Braki w danych 30%

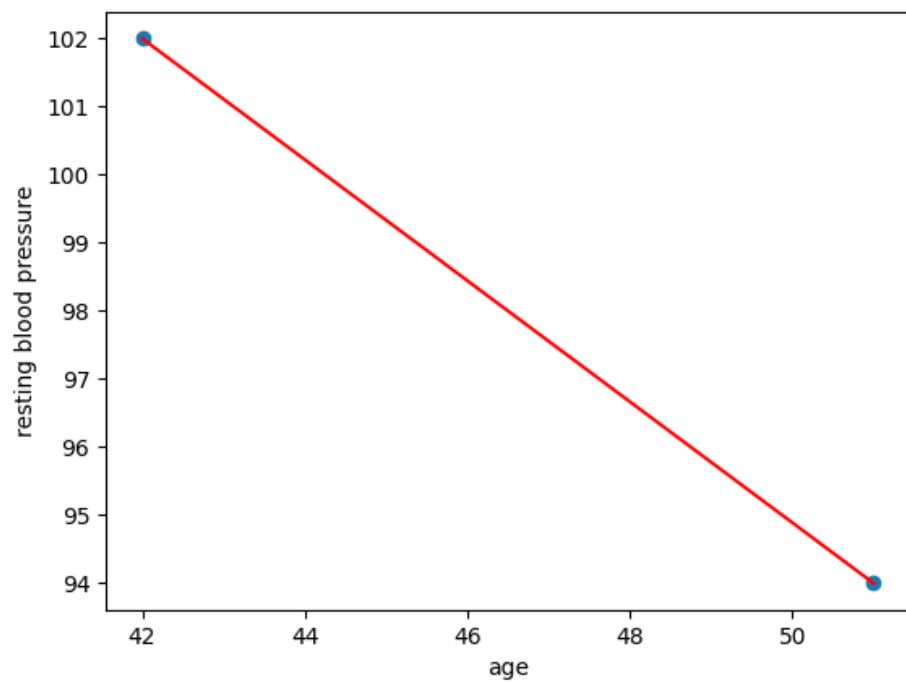
2.3.1. List wise deletion

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	46.5	6.364	42.0	44.25	46.5	48.75
sex	0.5	0.7071	0.0	0.25	0.5	0.75
chest-pain-type	1.0	1.4142	0.0	0.5	1.0	1.5
resting-blood-pressure	98.0	5.6569	94.0	96.0	98.0	100.0
serum-cholestorol	246.0	26.8701	227.0	236.5	246.0	255.5
fasting-blood-sugar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5	0.7071	0.0	0.25	0.5	0.75
maximum-heart-rate	138.0	22.6274	122.0	130.0	138.0	146.0
exercise-induced-angina	0.5	0.7071	0.0	0.25	0.5	0.75
oldpeak	0.3	0.4243	0.0	0.15	0.3	0.45
the-slope-of-the-peak-exercise	1.5	0.7071	1.0	1.25	1.5	1.75
number-of-major-vessels	0.5	0.7071	0.0	0.25	0.5	0.75
thal	2.5	0.7071	2.0	2.25	2.5	2.75
target	1.0	0.0	1.0	1.0	1.0	1.0

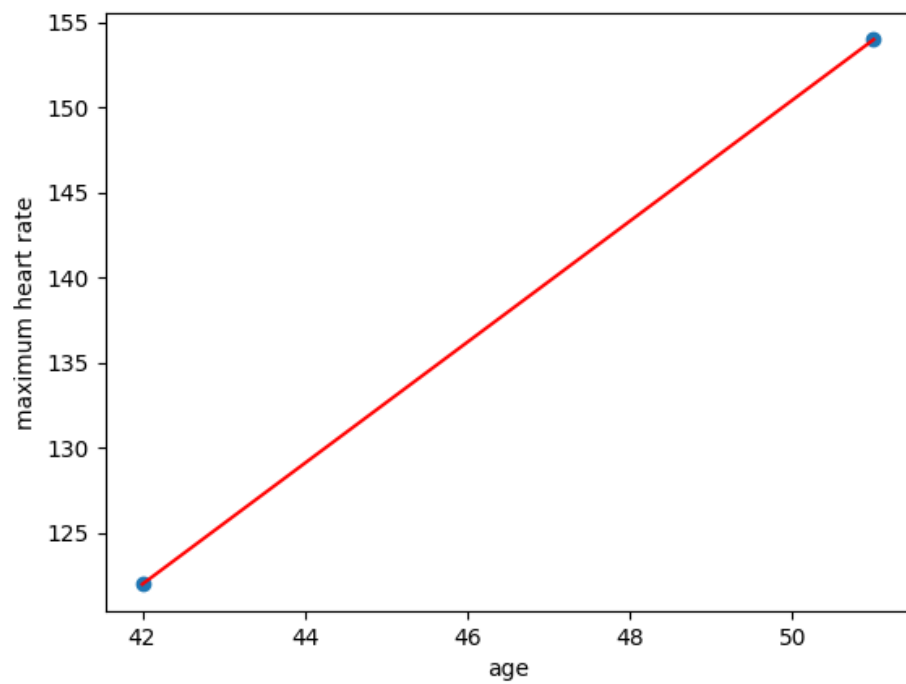
Tabela 22.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.2120399129118706	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.18690819463998115	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.06452836439629993	NIE

Tabela 23.

Rysunek 21. Współczynnik kierunkowy: -0.8889, Punkt przecięcia: 139.3333

Rysunek 22. Współczynnik kierunkowy: 3.5556, Punkt przecięcia: -27.3333

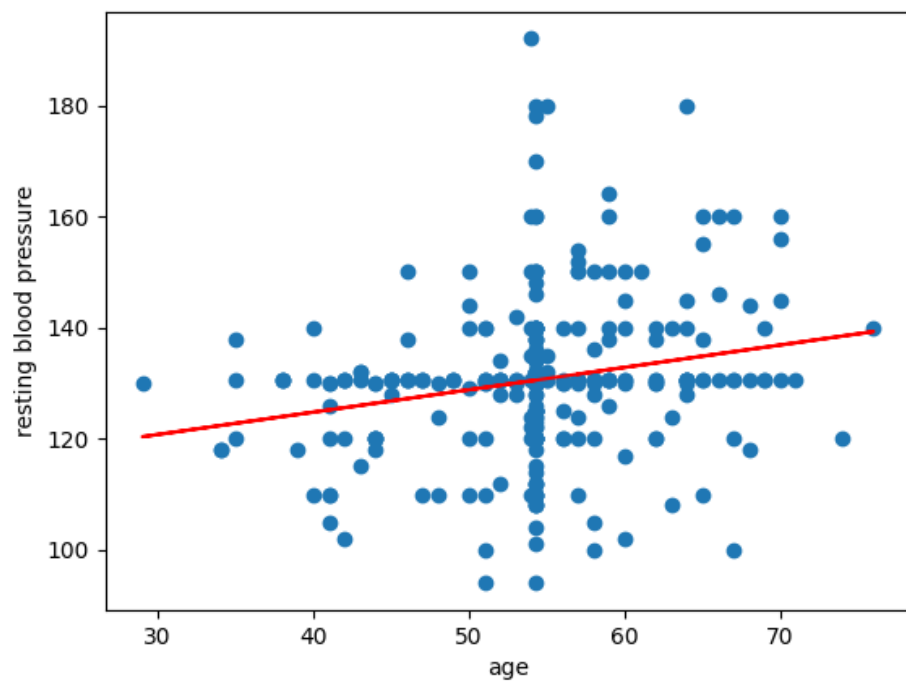
2.3.2. Mean imputation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.2755	7.4138	54.2755	52.0	54.2755	58.0
sex	0.7921	0.4065	1.0	1.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9736	0.8608	1.0	0.0	1.0	1.0
resting-blood-pressure	130.5311	13.982	130.5311	124.0	130.5311	134.0
serum-cholesterol	246.1991	40.5367	246.1991	225.5	246.1991	260.0
fasting-blood-sugar	0.1122	0.3161	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.6535	0.4971	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.8873	18.8264	149.8873	144.0	149.8873	160.0
exercise-induced-angina	0.2112	0.4089	0.0	0.0	0.0	0.0
oldpeak	1.0326	0.9452	1.0326	0.2	1.0326	1.2
the-slope-of-the-peak-exercise	1.297	0.5733	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.8119	0.8808	1.0	0.0	1.0	1.0
thal	2.2442	0.5396	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.7063	0.4562	1.0	0.0	1.0	1.0

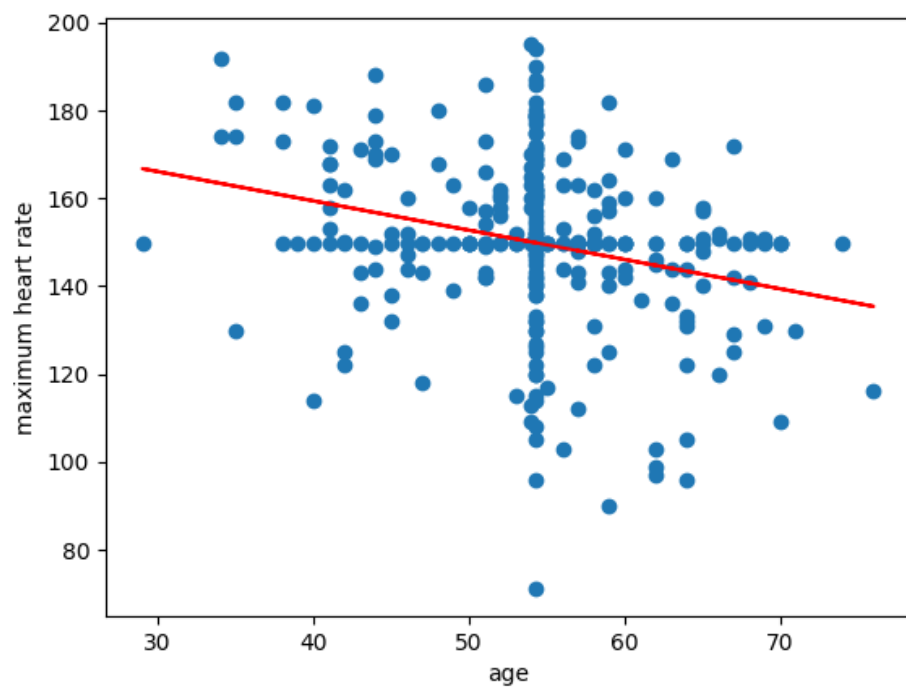
Tabela 24.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.6888594909422449	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.7663752449553655	NIE
średnie maks. tętno = 148	9.842761800790541e-05	TAK

Tabela 25.

Rysunek 23. Współczynnik kierunkowy: 0.4026, Punkt przecięcia: 108.6808

Rysunek 24. Współczynnik kierunkowy: -0.6673, Punkt przecięcia: 186.1078

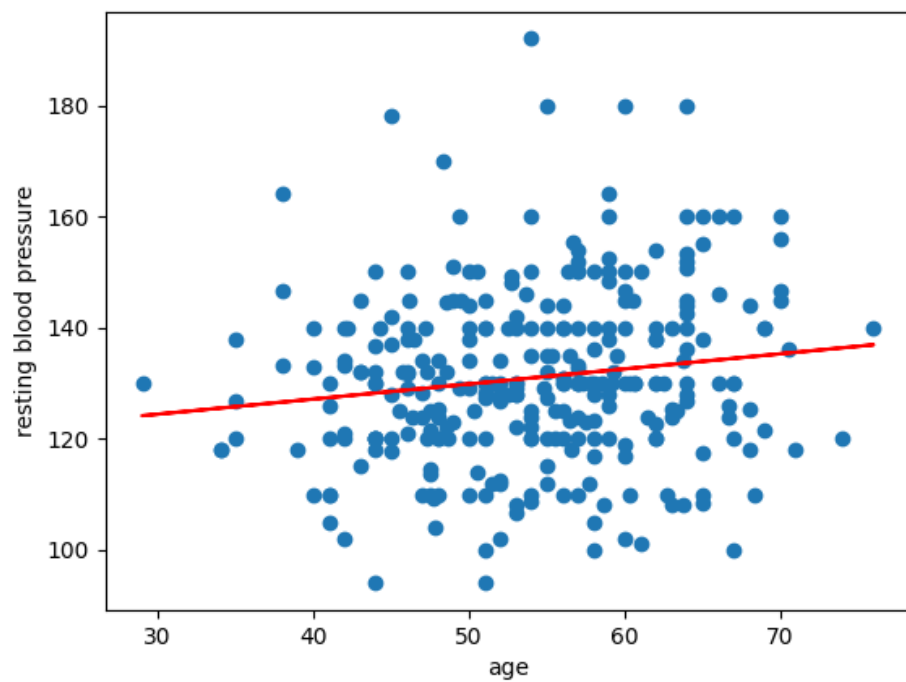
2.3.3. Interpolation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.1204	8.3722	57.0	48.0	54.0	60.0
sex	0.6421	0.4802	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.913	0.9336	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	130.9649	15.7225	130.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	244.3595	44.8516	197.0	212.25	241.5	269.5
fasting-blood-sugar	0.1371	0.3446	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.5251	0.5327	0.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.1538	21.3123	152.0	138.0	152.0	165.0
exercise-induced-angina	0.301	0.4595	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0258	1.0343	0.0	0.1	0.8	1.67
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3579	0.6095	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.689	0.9695	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.3211	0.5827	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5351	0.4996	1.0	0.0	1.0	1.0

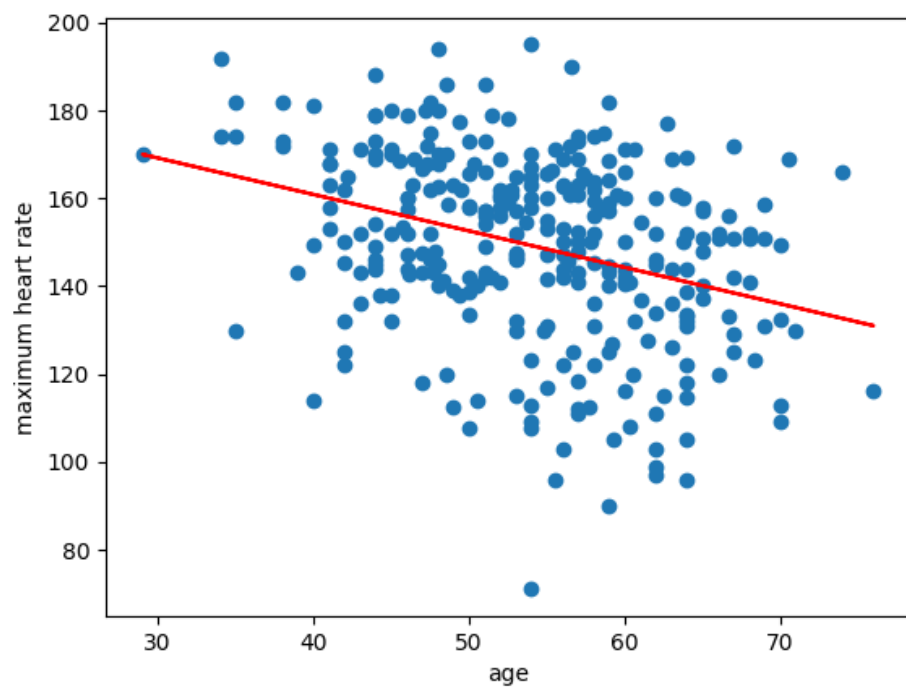
Tabela 26.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.9001935946062305	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.6257250650084393	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.010071841332217361	TAK

Tabela 27.

Rysunek 25. Współczynnik kierunkowy: 0.2714, Punkt przecięcia: 116.274

Rysunek 26. Współczynnik kierunkowy: -0.83, Punkt przecięcia: 194.0758

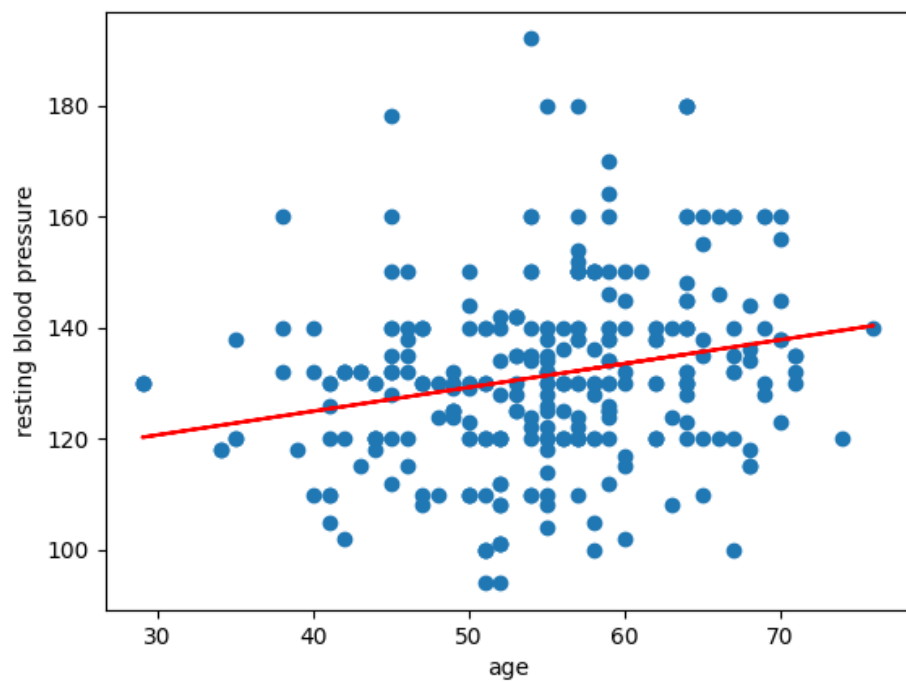
2.3.4. Hot deck

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.7228	8.7464	55.0	50.0	55.0	60.0
sex	0.6073	0.4892	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	1.0363	1.0174	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	131.2574	16.278	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	246.0561	46.8676	212.0	212.0	244.0	274.5
fasting-blood-sugar	0.1419	0.3495	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.4785	0.5198	0.0	0.0	0.0	1.0
maximum-heart-rate	149.0759	22.3185	125.0	132.0	150.0	167.0
exercise-induced-angina	0.2739	0.4467	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.038	1.1374	0.0	0.0	0.8	1.8
the-slope-of-the-peak-exercise	1.3465	0.6372	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.7162	1.0351	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.3663	0.5878	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5776	0.4948	1.0	0.0	1.0	1.0

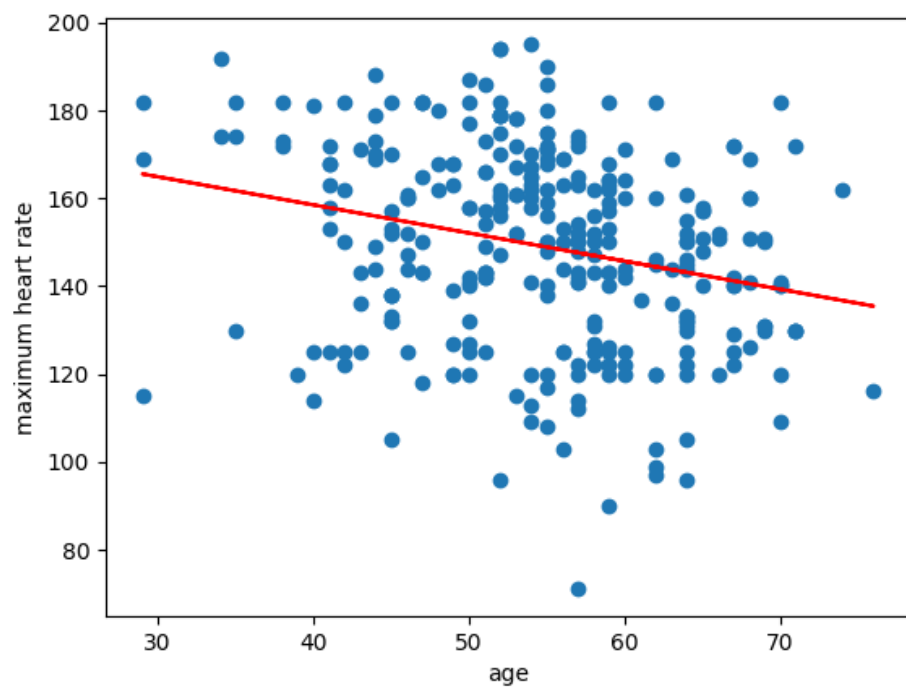
Tabela 28.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.4495207632973153	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.15340157407709581	NIE
średnie maks. tętno = 148	7.232837216044287e-05	TAK

Tabela 29.

Rysunek 27. Współczynnik kierunkowy: 0.4277, Punkt przecięcia: 107.8535

Rysunek 28. Współczynnik kierunkowy: -0.6402, Punkt przecięcia: 184.1101

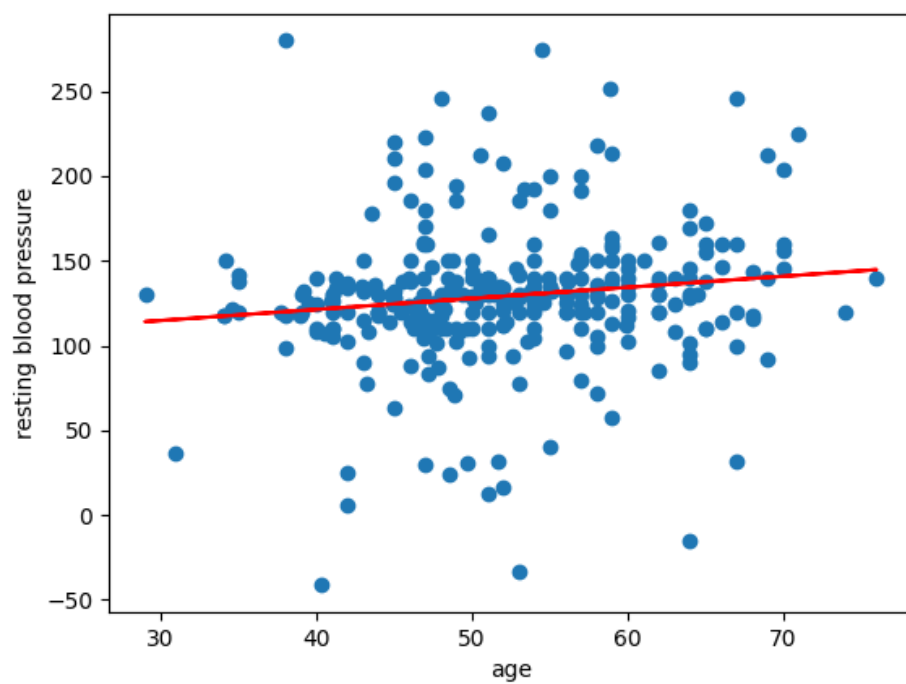
2.3.5. Regression

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	52.0441	8.6195	57.0	46.1239	51.0	58.0
sex	0.736	0.4415	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.8548	1.006	0.0	0.0	0.0	2.0
resting-blood-pressure	129.1386	41.7025	130.0	113.9568	130.0	140.0
serum-cholesterol	253.3096	45.0964	197.0	221.2237	254.0	283.2508
fasting-blood-sugar	0.1419	0.3495	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.538	0.5189	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	149.7161	22.0882	152.0	134.8074	151.0	166.4396
exercise-induced-angina	0.2706	0.445	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	0.9303	1.007	0.0	0.0561	0.6791	1.4
the-slope-of-the-peak-exercise	1.462	0.6125	2.0	1.0	2.0	2.0
number-of-major-vessels	0.538	0.9338	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.2508	0.5427	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.6535	0.4767	1.0	0.0	1.0	1.0

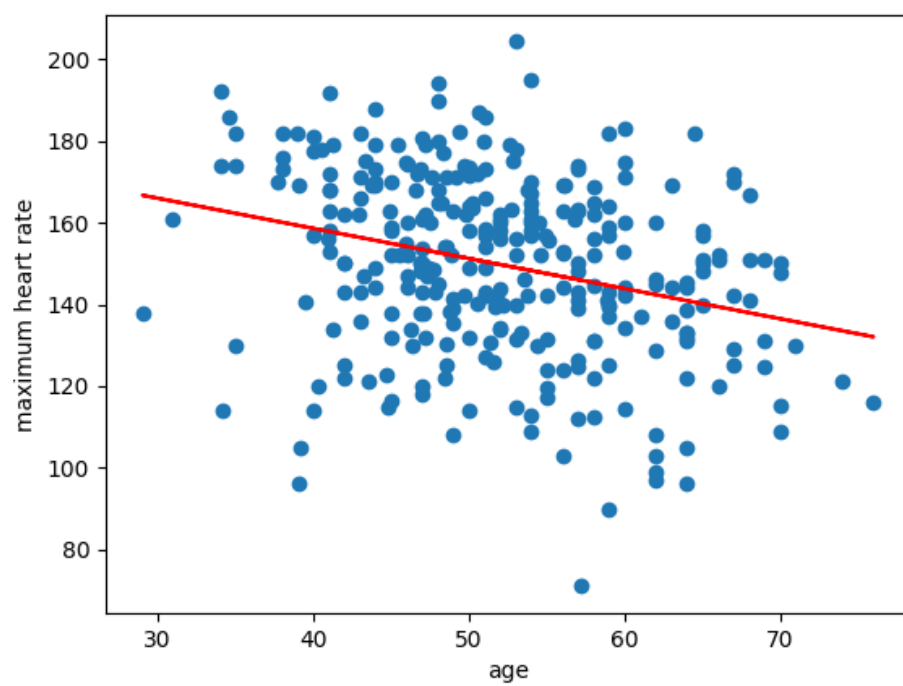
Tabela 30.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	6.3905563714956135e-12	TAK
średnie ciśnienie = 131	1.6491310403544226e-05	TAK
średnie maks. tętno = 148	0.5443339141728784	NIE

Tabela 31.

Rysunek 29. Współczynnik kierunkowy: 0.6523, Punkt przecięcia: 95.192

Rysunek 30. Współczynnik kierunkowy: -0.7374, Punkt przecięcia: 188.0914

2.4. Braki w danych 45%

2.4.1. List wise deletion

Zbyt mało danych aby obliczyć statystyki

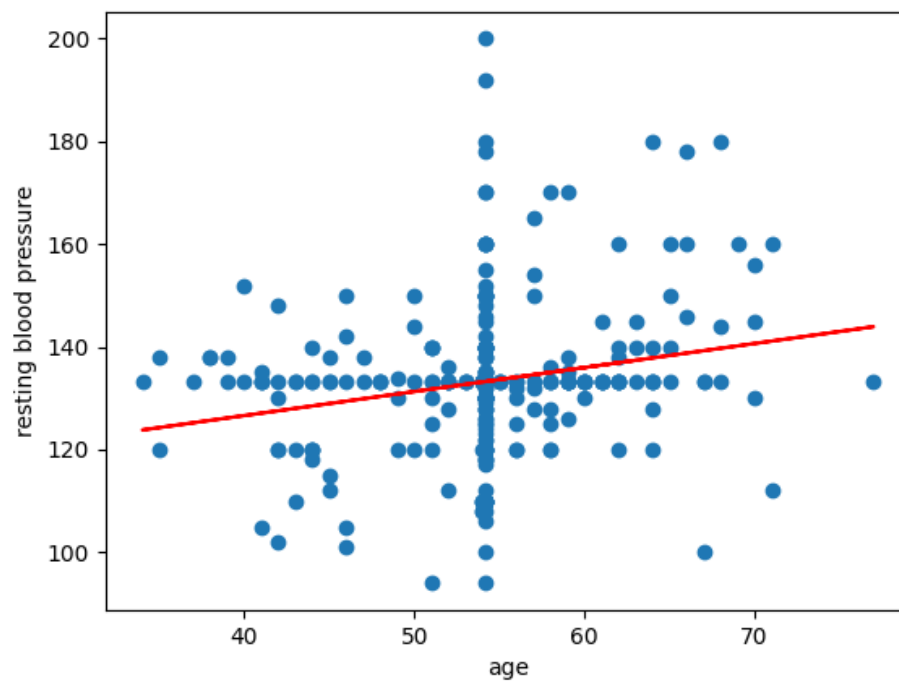
2.4.2. Mean imputation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.1198	6.6381	54.1198	54.0	54.1198	56.0
sex	0.8317	0.3748	1.0	1.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.9637	0.7427	1.0	0.0	1.0	1.0
resting-blood-pressure	133.2275	14.8216	133.2275	128.0	133.2275	137.0
serum-cholesterol	242.4387	35.148	242.4387	234.5	242.4387	242.4387
fasting-blood-sugar	0.099	0.2992	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocar.	0.7327	0.458	1.0	0.0	1.0	1.0
maximum-heart-rate	148.9341	17.4094	148.9341	148.9341	148.9341	155.0
exercise-induced-angina	0.2112	0.4089	0.0	0.0	0.0	0.0
oldpeak	0.9788	0.7814	0.9788	0.6	0.9788	0.9788
the-slope-of-the-peak	1.2442	0.5014	1.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.8548	0.8048	1.0	0.0	1.0	1.0
thal	2.1947	0.4586	2.0	2.0	2.0	2.0
target	0.7657	0.4243	1.0	1.0	1.0	1.0

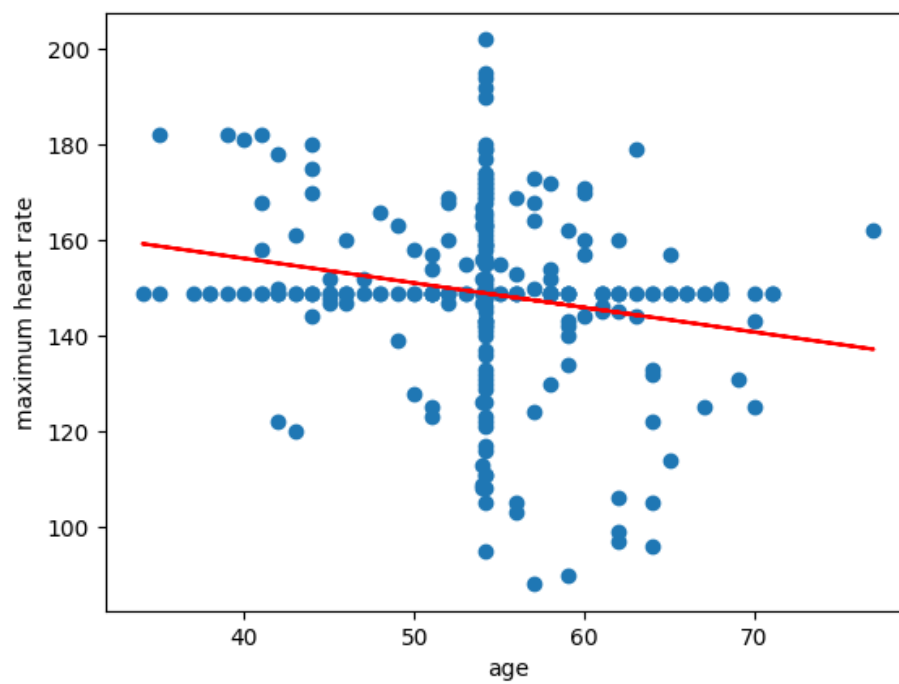
Tabela 32.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.13302419077561642	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.4372034940870172	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.1596557978270009	NIE

Tabela 33.

Rysunek 31. Współczynnik kierunkowy: 0.4675, Punkt przecięcia: 107.9272

Rysunek 32. Współczynnik kierunkowy: -0.5138, Punkt przecięcia: 176.7426

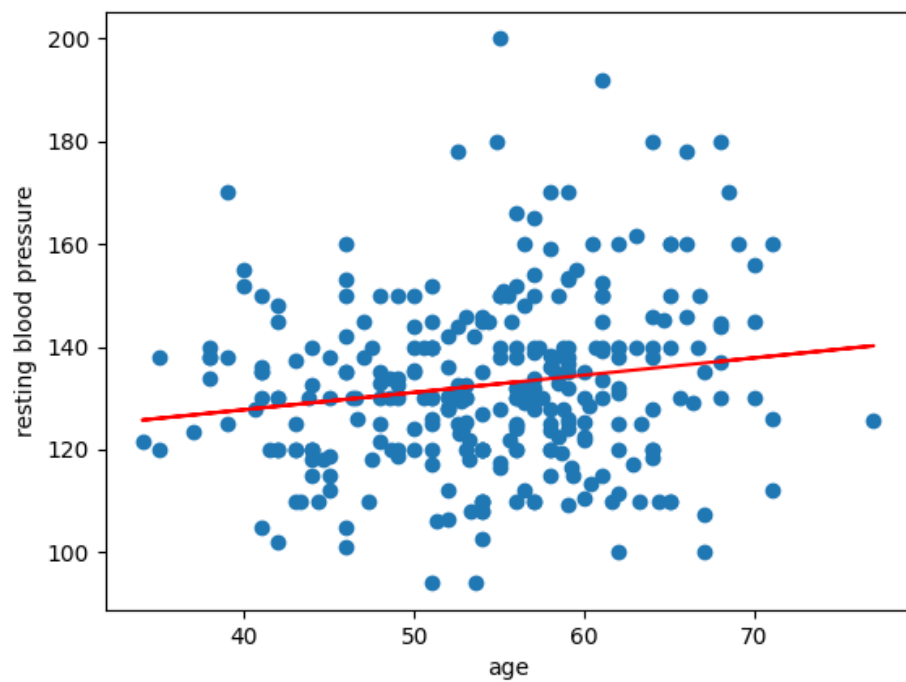
2.4.3. Interpolation

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	54.3378	8.0693	54.0	49.0	55.0	60.0
sex	0.6622	0.4738	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	0.8328	0.9334	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	132.5953	16.9114	130.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	244.2261	46.4819	226.0	214.5	238.6667	270.875
fasting-blood-sugar	0.1605	0.3677	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.4247	0.5085	0.0	0.0	0.0	1.0
maximum-heart-rate	150.1438	21.1781	152.0	136.0	152.0	164.75
exercise-induced-angina	0.3211	0.4677	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	1.0065	0.9889	0.0	0.09	0.8	1.6
the-slope-of-the-peak-exercise	1.4381	0.6009	2.0	1.0	1.0	2.0
number-of-major-vessels	0.6756	0.9685	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.3344	0.5512	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.5385	0.4994	1.0	0.0	1.0	1.0

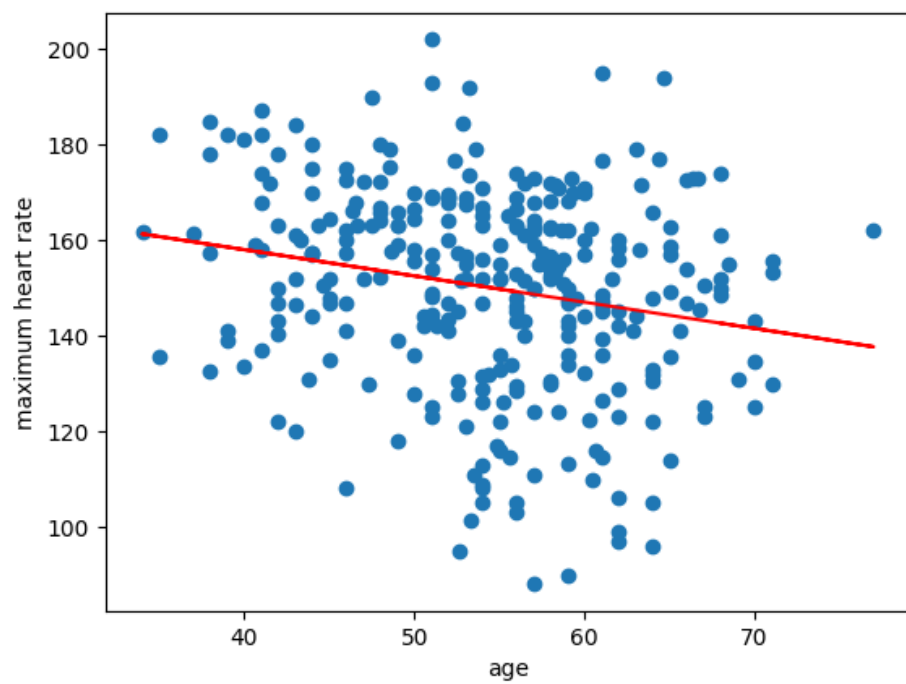
Tabela 34.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.08826399387483398	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.8440971297058658	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.058423992380111034	NIE

Tabela 35.

Rysunek 33. Współczynnik kierunkowy: 0.3362, Punkt przecięcia: 114.328

Rysunek 34. Współczynnik kierunkowy: -0.5493, Punkt przecięcia: 179.9911

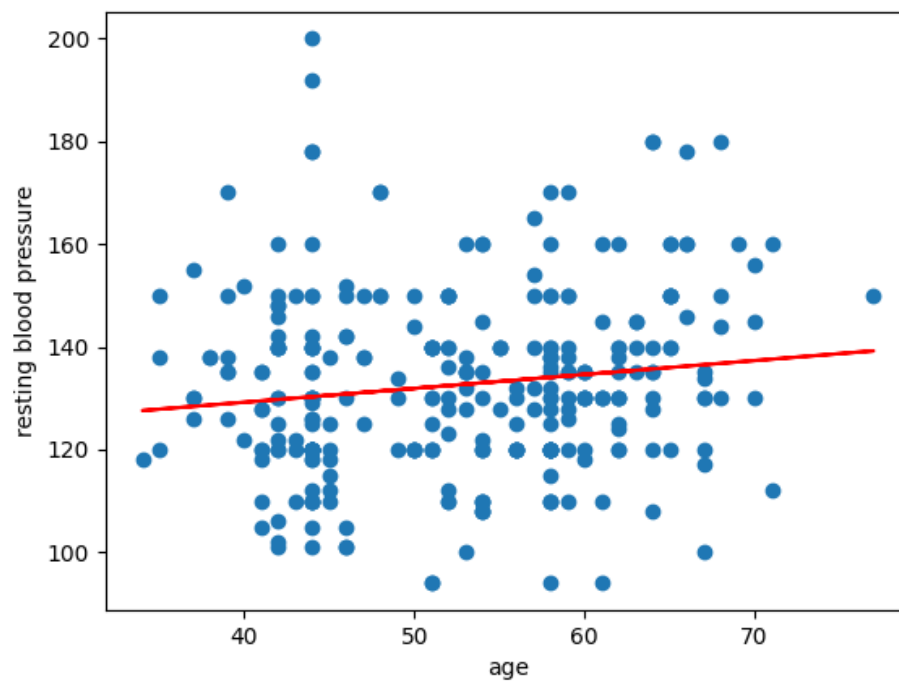
2.4.4. Hot deck

	Mean	Std	Mode	Q1	Median	Q3
age	52.5281	8.9468	44.0	44.0	53.0	59.0
sex	0.6568	0.4756	1.0	0.0	1.0	1.0
chest-pain-type	1.0462	0.972	0.0	0.0	1.0	2.0
resting-blood-pressure	132.6073	17.6662	120.0	120.0	130.0	140.0
serum-cholesterol	240.6436	43.6327	216.0	216.0	234.0	265.0
fasting-blood-sugar	0.1749	0.3805	0.0	0.0	0.0	0.0
resting-electrocardiographic	0.4983	0.5139	0.0	0.0	0.0	1.0
maximum-heart-rate	153.7822	21.2241	171.0	143.0	159.0	170.0
exercise-induced-angina	0.3993	0.4906	0.0	0.0	0.0	1.0
oldpeak	0.9323	0.9955	0.0	0.0	0.8	1.5
the-slope-of-the-peak-exercise	1.5347	0.5794	2.0	1.0	2.0	2.0
number-of-major-vessels	0.5248	0.9377	0.0	0.0	0.0	1.0
thal	2.3135	0.5374	2.0	2.0	2.0	3.0
target	0.6634	0.4733	1.0	0.0	1.0	1.0

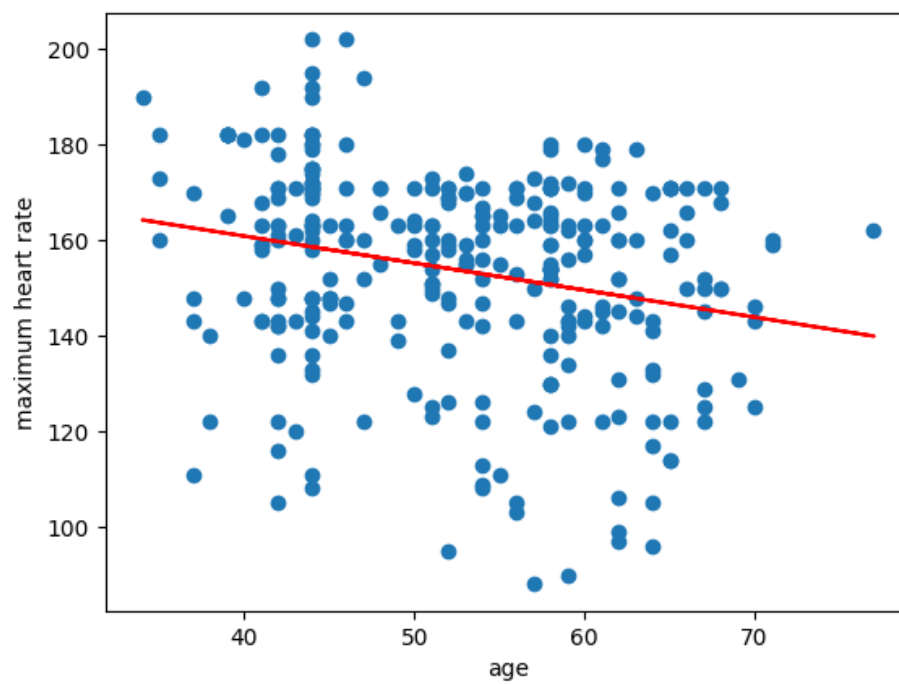
Tabela 36.

Hipoteza zerowa	p-value	Czy odrzucona
średni wiek = 54	0.06580113126505682	NIE
średnie ciśnienie = 131	0.18164008567963436	NIE
średnie maks. tętno = 148	0.0002006267271134095	TAK

Tabela 37.

Rysunek 35. Współczynnik kierunkowy: 0.2702, Punkt przecięcia: 118.4117

Rysunek 36. Współczynnik kierunkowy: -0.5656, Punkt przecięcia: 183.4912

2.4.5. Regression

Zbyt mało danych aby utworzyć model regresji liniowej

3. Dyskusja

3.0.1. Mean imputation

Metoda *Mean imputation* polega na uzupełnianiu brakujących wartości średnią danej kolumny.

Porównując wyniki uzyskane z użyciem metody *Mean imputation* a *List wise deletion* dla braków na poziomie 5% można zauważyć delikatny wzrost wartości a co za tym idzie wartości *Q1*, *Mediany* oraz *Q3* uległy też zmianie. Bardzo ciekawą obserwacją jest to, że wartość mody (dominanty) *serum-cholesterol* jest teraz równa średniej arytmetycznej. Krzywe regresji są do siebie mocno zbliżone, ze względu na fakt, że zbiory są bardzo podobne do siebie.

W przypadku braków na poziomie 15% zauważa się coraz większy wzrost wartości w porównaniu do braków na poziomie 5%. Jedyną kolumną odbiegającą od tej tendencji jest *maximum-heart-rate* gdzie wartość wszystkich miar statystycznych zmalała. Krzywe regresji diametralnie się od siebie różnią, jest to spowodowane tym, że w *List wise deletion* jest znacząco mniej rekordów, dla tych kolumn, które są wizualizowane na wykresach - liczba punktów na wykresie.

W przypadku braków na poziomie 30% sytuacja coraz bardziej się pogłębia i wygenerowane dane w bardzo słaby sposób wypełniają istniejące braki. W tym przypadku porównywanie krzywych regresji w ocenie autora nie jest sensowne ze względu na liczbę punktów na wykresach dla metody *List wise deletion*.

Dla przypadków braków na poziomie 15% i 30% można zauważyć, że dla wielu kolumn wartości średniej i mody są takie same. Można wnioskować, że większość wartości w danej kolumnie jest identyczna.

W przypadku braków na poziomie 45% nie ma możliwości porównania do gdyż *List wise deletion* danych było tak mało, że nie było możliwości wyliczenia statystyk.

3.0.2. Interpolation

Metoda interpolacji polega na uzupełnieniu brakujących danych średnią, wyliczaną z dwóch niepustych rekordów, które sąsiadują z usuniętą wartością.

Pomimo faktu dużej ilości braku, interpolacja bazuje na wartościach obliczanych lokalnie, stąd brak istotnych odchyleń w otrzymanych wynikach. Wraz ze zwiększaniem procent imputowanych danych, maleje odchylenie standardowe, co jest efektem obliczania brakujących wartości za pomocą interpolacji liniowej. Analizując krzywe regresji można zauważyć, iż jest to metoda, która poradziła sobie poprawnie w uzupełnianiu danych.

Porównując skrajne przykłady zbiorów wybrakowanych w 5% i w 45% można zauważyć, że nawet w przypadku dużego stopnia wybrakowania metoda interpolacji osiąga zbliżone wyniki.

3.0.3. Hot deck

Metoda hot deck polega na uzupełnieniu brakujących danych wartościami, pochodzącymi z najbardziej podobnego rekordu. Oczywiście pojęcie "podobny" jest zupełnie względne, w tym przypadku odnosi się ono do odległości euklidesowej.

W przypadku zbioru danych wybrakowanym na poziomie 5% trudno dostrzec jakieś specjalne różnice między statystykami wyliczonymi po imputacji metodą hot deck, a przed jakąkolwiek imputacją. Kwartyle pozostały zbliżone, średnia i odchylenie standardowe również nie uległy zauważalnym zmianom. Chyba najbardziej widoczna różnica dotyczy wartości mody. Ta bowiem nie powinna zmieniać się zbyt łatwo, jako że oznacza najczęściej występującą wartość. Okazuje się jednak, że prawie w każdej kolumnie uległa zmianie, w niektórych w dość radykalny sposób (jak np. dla serum-cholesterol). Zjawisko to można w miarę łatwo wyjaśnić, kiedy spojrzy się na różnicę w wykresach krzywej regresji. Zdecydowanie widać tutaj, że w zbiorze po imputacji, spora część wartości się powtarza. Tak więc rekordy uznane za najbardziej podobne stanowią jakąś niewielką grupę i są często wykorzystywane jako "dawcy" brakującej wartości. Jako że brakująca wartość często jest brana z tego samego rekordu zaczyna ona często występować i w rezultacie zaczyna pełnić rolę mody. Fakt, że niektóre rekordy najczęściej są dawcami, może być spowodowany tym, że dane nie zostały znormalizowane i atrybuty o dużych wartościach mają zdecydowanie większy wpływ na podobieństwo.

Zjawisko to potwierdza się i nasila w przypadku bardziej wybrakowanych zbiorów. Dodatkowo zaczyna zwiększać się różnica także w innych statystykach. W zbiorze wybrakowanym na poziomie 15% zaczyna być widoczny sens imputowania danych. Statystyki dla zbioru przed imputacją różnią się znacznie od tych przed imputacją dla zbioru wybrakowanego w 5%. Jednakże po imputacji metodą hot deck, statystyki znowu są zbliżone do tych w zbiorze mało wybrakowanym. Krzywe regresji od poziomu wybrakowania 15% stały się zupełnie bez wartości, dla danych bez imputacji. Na tym poziomie po imputacji współczynniki są wciąż zbliżone do oryginalnych. Choć różnica staje się coraz większa dla poziomu 30%, krzywe po imputacji wciąż zachowują ten sam kierunek a statystyki ten sam rząd. W przypadku wybrakowania na najwyższym poziomie, na wykresach wyraźnie widać, że mamy tutaj tylko kilku "dawców" i wartości, które przyjmują poszczególne atrybuty są zdecydowanie skwantyzowane. Nie przeszkadza to jednak w zachowaniu wciąż podobnych do zbioru niewybrakowanego wartości statystyk. Ostatecznie należy więc powiedzieć, że metoda hot-deck jest dość skuteczna nawet przy dużym poziomie wybrakowania zbioru, w przeciwieństwie bowiem do metody mean-imputation, nie jest podatna na silne zmiany rozkładu wartości atrybutów, w wybrakowanym zbiorze.

3.0.4. Regression

Metoda wykorzystująca krzywą regresji, polega na stworzeniu modelu regresji, wykorzystując do tego dostępne dane bez braków. Na podstawie tego modelu ustalone zostają wartości brakujących atrybutów. W zależności od rodzaju danych zostały wykorzystane różne rodzaje regresji. Do ustalenia

wartości atrybutów, których wartość należała do zbioru określonych wartości, jak np. płeć, wykorzystywana była regresja logistyczna, w realizacji pozostałych przypadków wystarczała regresja liniowa. Do poprawnego działania metoda wymaga znacznej liczby parametrów, przez co niemożliwe okazało się wykorzystanie tej metody dla zbiorów, których liczba brakujących danych wynosiła 45%

Wykorzystując zgromadzone statystyki można stwierdzić, że zastosowanie krzywej regresji, jako metody imputacji, w największym stopniu wpłynie na zmianę wartości mody (dominandy), im większy procent braku danych tym różnica jest bardziej widoczna. Warto jednak zauważyć, że wartość mediany, nie jest tak podatna na zmiany, przy wykorzystaniu tej metody.

3.0.5. Weryfikacja hipotez

Dla każdego przeprowadzanego eksperymentu podjęliśmy próbę weryfikacji postawionych hipotez. Za pomocą testu *t Studenta* obliczyliśmy wartość prawdopodobieństwa testowego (*p-value*). Jako graniczną wartość istotności statystycznej *p-value* ustalono 5%. Zauważyliśmy, że znaczna większość hipotez nie została odrzucona. Jednym z czynników wpływających na to zjawisko był dobór wartości do hipotez po wygenerowaniu wyników, co wpłynęło na wybór wartości zbliżonych do otrzymanych średnich. Można zauważyć, że wraz ze zwiększeniem procent usuniętych elementów, odrzucenie hipotez zerowych zdarza się coraz częściej i dotyczy najczęściej hipotezy związanej ze średnim maksymalnym tętnem. Wśród zaimplementowanych metod odrzucenie hipotez najczęściej występowało w przypadku zastosowaniu metody regresji.

4. Wnioski

Podsumowując wykonane zadanie wnioskujemy, że:

- Metody *Mean imputation* sprawdza się dobrze dla małych ubytków w danych w dużych zbiorach, które nie posiadają dużej liczby wartości ekstremalnych. Ze względu na charakterystykę średniej wartości mogą bardzo zaburzyć imputacje.
- Przy dużym procencie brakujących danych, należy rozważyć odrzucenie próby analizy danych, zawartych w tym zbiorze, z powodu trudności, jaką jest uzupełnienie danych. Przy dużym braku danych, każda z metod imputacji w sposób znaczący wpłynie na statystyki zbioru, przy założeniu, że uda się ją zastosować.
- Metoda *hot deck* sprawdza się stosunkowo dobrze przy dużym poziomie wybrakowania zbioru, implementacyjnie jest jednak znacznie bardziej skomplikowana niż np. *mean-imputation*
- Wraz ze zwiększeniem procent ubytku danych, rośnie częstotliwość odrzuconych przypadków hipotez zerowych

Literatura

- [1] <https://www.kaggle.com/ronitf/heart-disease-uci>